

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HÄALEKANDJA

NR. 4

MAI 1936

3. AASTAKÄIK

Paendlikkuse vastu!

N. Kruberg.

Organiseerimistöö jätkub järjekindlalt. Aegajalt koguneb ühingute juure järjest rohkem uusi liikmeid. Tuleb vanugi, kes olude sunnil või omal tahtel ühingust eemale olid jäänud. Paistab nagu oleks sellega asi kõik korras.

Üksikutes ühingutes loodetakse julgelt juba peatset 100% organiseerimist, ning ülejäänuilgi mõlgub see arv südamel. Hea ta on, kui kord jõuame ülesseatud sihtidele — 100%-lise organiseerimisele, kuid siin paistab, et silmapaari vahele on jäänud organiseerimise juures üks tähtsamaid tegureid — ühistunde loomine.

See oleks suurim eksimus, kui sarnasel viisil tahetakse asja edasi viia. Siin on viimane aeg peale alata organiseerimistöö kõrval ka ühistunde sisendamisega organiseerituisse.

Peame omama kaadri, millele võime kindlad olla iga katsumisaja saabudes. Ühistunde sisendamine on aga juba sootuks raskem ülesanne kui organiseerimine. Ühingud on ennegi olnud organiseeritud paljuprotsendiliselt, kuid ühistundeid pole seni veel kunagi täiel määral saavutatud. Nüüd oleks aeg ka siin katsesarvi välja sirutada.

Tõsi on, et ühingute juures igasuguseks enesearendamiseks ja ajaviiteks ellukutsutud ringid kahtlemata ka ühistunde saavutamiseks kaasa aitavad. Küll saabutakse sihile, kui jatkame organiseeritute juures propagandat.

See oleks õigupoolest propaganda teine järk.

Neist moodusist propaganda „Trükiteöölise“ kaudu omab teatud tähtsuse. Kuid siinjuures peaks katsetatama ka selgituskoosolekutega ühinguliikmetele, olgu need siis ka üldised või töökodade kaupa.

See väide leiab kahtlemata vastuväiteid, kuna oldakse pessimistlikud säärase koosolekute tulemuse üle, kuid kui võtta neid koos-

olekuid vähemas masstaabis, nagu me neid meie ühingute juures eksisteerimas näeme — usaldusmeeste koosolekute näol — siis peaks ka vastuväitjail minuga ühine mõte olema. Sest kui oleme häid tulemusi saavutanud usaldusmeeste koosolekute näol, siis ei peaks ka üldisemad selgituskoosolekud palju halvemaid tagajärgi andma.

Ainult jäädagu nende koosolekute juures neisse piireisse, mida meile ette kirjutatud on viimaste aastate edu, s. o. ametiühinguline liikumine ilma poliitilise kõrvalmaiguta.

Vastasel korral seisame varem või hiljem ikkagi katkise küna juures.

Selgituskoosolekute juures peame, olgu nad siis mil kujul tahes, varem või hiljem ikkagi asuma. Ja siin peaks iga uue ametiühinglases kui ka vana elupõlises ametiühinglases tingimata esile kerkima mõte:

„Mis saab siis, kui on tarvis kord sõnadelt tegudele üle minna? Kas paendun siis tuule järgi? Või jään kindlaks ülesseatud sihtide saavutamiseni?“

Ametiühinglasi kindel vastus on teada: see nõuab ülesseatud nõuete täideviimiseks sitkust ja tahtejõudu. Ja seda peab omama ka iga uustulnuk ametiühingus.

Ametiühing on võitlusühing ja tema liikmedki peavad olema tahtejõulised võitlejad, mitte aga paendlikud argpüksid, siis omab ka ametiühing jõu, millega arvestatakse.

NUMBRI SISUS:

Paendlikkuse vastu / Spordi tähtsus ametiühingutes / Puhkekodu ehitamise rindelt / Töölispank ja ametiühingud / Vene trükiteöötuse arenemise ajalooost / Meie organisatsioonidest / Teised ametiühingud / Ääremärkused / Tehnilised uudised / Välismaine ringvaade / Kirjut maailmast / Pildid

Spordi tähtsus ametiühingutes

Kultuurtegevuse alal trükitöölise ühingu-
tes on tähelepanu pööratud ka spordile. Sport,
kui seesugune, on tõhusaks abinõuks ameti-
ühingule hoida enda ümber nooremaid ja
spordihimulisi liikmeid. Sport, muutudes elu-
lähedaseks tänapäeva nõudeks, on õigustatud
endale seisukoha võtta ka ametiühingutes.

Öeldakse:

— Mis on ametiühingul tegemist spordiga.
Mingu ja võistelgu juba olemasolevates spor-
diseltsides.

Selline mõtlemisviis oleks väär, kui teda
korraldamata jäetaks spordiseltside vaba
valiku mõttes.

Meie oleme küllalt näinud neid kolleege,
kes on kadunud kodanlistesse spordiseltsi-
desse. Seal omavad nad tahes-tahtmata vai-
mu, mis võib mõne inimese juures esile kut-
suda väga tumeda arusaamise töölistkonna ja
selle kandja — ametiühingute — püüetest ja
tahetest. Seda enamikus. Kahtlemata on aga
küllalt neid, kes omades selgroogu, ei unusta
sealjuures, et nad on ikkagi ametiühinglased.

Näiteks on meil silmi ees Puhkekodu (Tsel-
luloose vabriku) spordiring. Jalgpall on saa-
vutanud seal kõrge tase, direktorite arm ei
kustu oma armastatud meeskonna üle. Kas on
aga Tselluloose vabriku töölistel sellest kasu?
Nende palgad on ikkagi madalad ja keegi
juure ei pane, kuna puudub organisatsioon —
ametiühing. Organisatsiooni eest võitlemise
asemel taovad aktivistid — jalgpalli!

Vastupidi — spordiühingutes, mis on töö-
liste eneste jaoks loomad, valitseb teine vaim.
Sealsed inimesed enamikus ei lähe ametiühin-
gutele kaotsi ja spordi kõrval ollakse teadli-
kud, mille eest neil tuleb veel võidelda. Rõhu-
tan siinjuures töölistspordiühinguid.

Agas ka sinna ei taha paljud spordihimu-
lised töölistes astuda. Siin on mitmeid põh-
jusi. Eestkätt on nendes ühingutes mitme-
sugune koostis ees, mis teeb uue juurdetulija
võõraks sealses peres. Aineliselt ei suuda ka
need spordiühingud varustada laiemat ring-
konda sportliste abinõudega. Samuti on ameti-
ühinglastel teatud traditsioon — oma võist-
leja, oma kutsealaline meeskond jne.

Kõige eeltoduga arvestades, on ametiühin-
gutes õigustatud spordiosakondade asutamine.
Nad kittivad töölistsportlasi organisatsiooni
juurde. Muidugi nende ametiühingute juures,
kus majandusline seisukord seda lubab. Vas-
tasel korral jäävad nad nõrgaks ja kaduva-

teks — neile antud raha läheb kaduviku-
teed.

Meil, trükitöölistel, on sellekohased spordi
osakonnad töötamas mitmel pool. Eriti Tar-
tus on ta tugevaks muutunud. Tallinn on võt-
nud eelarvesse spordiosakonna summad. Vil-
jandi kolleegid on ka katseid teinud sellise
tegevuse väljaarendamiseks. Sport ühingutes
on tunnustatud ametiühingu kultuuriliseks
ülesandeks.

Liidu juhatus viimasel koosolekul võttis
otsuse vastu sporditegevuse koordineerimiseks
ühingutes. See otsus on tingitud süsteemi loo-
miseks ühingute vahelises sportlises läbikäi-
mises, samuti ka sportliste võistluste korral-
damiseks. Selleks on eeskujuks Soome ameti-
ühingute tegevus.

Ja see on vajalik. Ei tohi olukorda tekkida,
kus korraldamatuse ja sihitundmatuse tõttu
läheks sportline töö rappa, tekitades ainult
kibedust ja arusaamatusi trükitöolistkonna
ridades.

Sport trükitöolistkonnas.

Meile kirjutatakse Tartust:

„Sport on mõistlik meelelahutuse ja ter-
vise kaitsevahend. Nõukogude Venemaalt on
teada, et seal on asutatud pea iga vabriku
juure spordiühing, kes korraldab vabrikutöö-
listkonnas sportlikke üritusi. Meil kahjuks ei
ole see vastavalt arenenud.

Rõõmustaval kombel eesti trükitöölised on
spordi tähtsusest aru saanud kui hädavaja-
liku kasvatus nõudest ning on asutanud
spordiringi Tartus ja Tallinnas.

Eesti trükitöölise hulgas on võrdlemisi
palju tuntud sportlasi, nagu Maurer, Karm,
Kass, Rio, Kurvits, Puusaag, vennad Gernid.
Osterode, Vunder, Frey ja rida teisi.

Tänu neile pioneeridele on osanud trüki-
töölise spordiringid oma tegutsemises õige
suuna leida. Nii on trükitöölistel korralikke
jalgpallimeeskondi, kes on võimelised isegi
teiste vanemate jalgpalli seltsidega võistlema.

Trükitöölise edu puhul jääb ainult soo-
vida, et ka teised asutised, vabrikud, ettevõ-
tet jne. leiaks võimaluse korraldada perso-
nali kehalise tervise karastamist. Selleks
kulutatud aeg ja raha ei ole mitte mahavisa-
tud väärtused, vaid tasuvad end mitmekord-
selt.

On ju teada, et iga elukutse on seotud eri-
liste terviseriketega, näit. trükitöölistel vere-
vaesus ja nõrgad kopsud, mis heaks söödaks

Trükitöölise kursused Rootsis

Ametiühingud on asutanud kooli Brunnsvikis. Pildil näeme trükitöölise aktiivliikmete kursusest osavõtjaid. Teatavasti on Rootsis ametiühinguline liikumine seevõrra laienenud,

et kutseorganisatsioonides võivad juhtival kohal olla ainult vastava ettevalmistusega töölised.

Puhkekodu ehitamise rindelt

7. aprillil käisid Liidu esindajad A. Offenbach ja J. Kurvits põllutöoministri jutul, esitades palvekirja ehituspalkide saamiseks Aegviidu metsast kavatsetava puhkekodu ehituse jaoks. Minister võttis delegatsiooni vastu ja sellekohasele palvele tegi korralduse, et palgid antaks kõige soodsama hinnaga liidule. Ühtlasi tegi ta korralduse, et

tiisikusele, mis viimasel ajal jälle Eestis kohutavalt tõusmas. Kuna praegu on tervisehoiu kuus-aastak, siis ei oleks ülearune, kui käitiste töölisele selgitatakse ka spordi tähtsust kehalise ja vaimlise tervise hoidjana. Algatuse peaksid aga võtma endile üksikud käitiste ärksamad liikmed, sest kõige parem algatus on omaalgatus.“

E. Roorand

küsimus lahendataks kõige kiiremas korras. Selle soodustuse kaudu avaneb liidule võimalus palke alla turuhinna saada, samuti sünnib palkide hinna tasumine 2 aasta jooksul.

Sekretär A. Offenbach käis 18. märtsil Aegviidus, kus ta tutvunes pakutava materjaliga. Liidu juhatus saadab veel asjatundja puude hindamiseks, mille järele sõlmitakse leping puude ostuks. Puude ost sünnib 2 aastase järelemaksuga.

— Puhkekodu ehituseplaan kinnitati arh. Karult koostatud plaani kohaselt. Arh. Karu esitas ühtlasi kalkulatsiooni maja ehituskulude kohta, missugune läheb maksma 9:000 krooni ümber (turuhinna järele arvestades). Kuna aga metsamaterjal saadakse soodustatud tingimistel, siis on selle kalkulatsiooni alandamine võimalik.

Töölispank ja ametiühingud

Avaldame käesoleva artikli vaielduse korras, kuna mitmelt poolt on liidule kui ka Tallinna ühingule etteheiteid tehtud, miks nad oma vabu summasid töölispangas ei hoiu.

Toimetus.

Tallinnas tegutseb juba pikemat aega Tallinna Töölisühispank. Viimasel ajal on kerkinud küsimus, miks ei ole kõik ametiühingud paigutanud oma summad nimetatud pankadele. Kahtlemata ei ole olukord selle poolest loomulik: pank, mille ülesanne tööliiklentuuri teenimine, peaks ühtlasi ka omama töölisorganisatsioonide usalduse.

Seepärast huvitab meid, millised põhjused on siin takistuseks kujunenud? Meil on tegelikuks näiteks Tartu töölisühispank. Töölispanga nime kandmise kindlustuseks on panga põhikirjas ette nähtud, et panga liikmeiks võivad olla mitte alla 3 kuud ametiühingus olnud isikud, töölisühingud ja tööliste ühistegelised ettevõtted.

Sellega kindlustati pangale töölisbaasis. Liikmete arv oli 1935. aasta oktoobris 144. Panga edukas tegevus avaldub selles, et hoiussummad 1928. aastal olid kr. 315.38, 1934. aastal kr. 5.368.15. Omakapitalid samal ajal tõusid kr. 240.45 pealt kr. 549.37 peale. Liikmete arv tõusis 30-lt 127 peale.

Nii panga juhatuse kui ka nõukokku kuuluvad tegelikud ametiühinglased, kes on ka panga saatuse üle otsustajad. Pank on oma tegevuses olnud edukas ja ei ole ühtegi summat korstnasse kirjutatud.

Mille poolest erineb siis Tallinna töölispanga olukord Tartuga võrreldes?

Nagu panga liikmeskonna nimistust näha, on seal nii eraisikuid, kui ka organisatsioone. Organisatsioonid on vähe ja nad moodustavad 104 liikme arvust kõigest 8. Need on:

E. Trükitööliste Liit,
Tallinna Trükitööliste ühing,
Metallitööliste ametiühing,
Ehitustööliste ametiühing,
Tallinna Töölisteater,
E. Töölisühingute Keskliit,
E. Töölisspordi liit,
Tööliste Kirjastuse Ühisus.

Enamuse moodustavad eraisikud, kes on igasuguse sideme kaotanud ametiühingutega, sellega kaotades niihästi kontakti kui ka oma mõju ametiühingute tegevuses. Moodustades panga liikmeskonna enamuse, võivad nad

panga juhtijaskonda valida nii nagu nad tahavad. Seepärast ei ole panga usalduse baasis hästi õnnestunud ega suuda ka ametiühinguid veenda panga olemasolu nõudes. Kuigi pank rajab oma klientuuri peamiselt töölisühingutele, kes väiksemate summade näol teevad laenu, siiski ei oma ta sellist psühhoosi, mis tooks ametiühingud temale lähedale.

Nii hästi juhatuses kui ka nõukogus on enamuse neil panga liikmeil, kes on kontakti töölisorganisatsioonidega kaotanud. Ja see asjaolu on kahtlemata tõkkeks, vastupidi Tartu konstruktsioonile, mille vastu pörkavad ka ametiühinglaste-liikmete püüded panga vastu usaldust tõsta.

Pangal on praegu põhikapitaliks 3.375.— krooni, mis kahtlemata väike, võrreldes Tartuga.

Kuidas luua olukord, mis soodustaks panga suurenemist? Ametiühingute summadega tuleb tõsiselt arvestada. Ametiühingutel on tekkinud viimastel aastatel juba vabu reserve, mis ulatuvad üle paarikümne tuhande krooni. Nende summade panka toomine elustaks tublisti panga tegevust.

Et neid summe panka tuua, selleks peaks panga ja ametiühingute vahel tihe kontakt valitsema. Seda saab aga siis, kui panga juhid isikud ja kelle sõnu ametiühingud usaldusega võtavad.

Selleks peavad eraisikute huvid kõrvale jääma ja kuigi nad moodustavad panga enamuse, peaksid nad panga juhtijaskonda valima ametiühinglased, kellel on ka mõju organisatsioonides. Kahtlemata paraneks siis vahetult ametiühingute ja panga vahel. See on kindel tee ja pank saab oma tegevust laiendada, mis ongi iga Töölispanga liikme tõeliseks sooviks.

Kutseskuse tegelased kokku

26. aprillil kutsuti kokku üleriiklik töösuskuse ametite töölisesindajate koosolek Tallinna. Kokkukutsujaks on E. Töölisühingute Keskliit E. Trükitööliste Liidu vastava soovivalduse põhjal.

Koosoleku päevakorda oli võetud küsimused, mis puudutavad meistrite, õppinud tööliste ja tööstusõpilaste seaduse rakendamist. Koosolek võtaks ühtlasi seisukoha ilmsikstulnud väärnähetega kohta ja püüaks nende kõrvaldamiseks teid otsida.

Vene trükitööstuse arenemise ajaloo

Meie lähema naabri, Venemaa, trükitöölise liikumist mäletavad veel vanad kolleegid küllaldaselt, olles ise aktiivselt osa võtnud tolaeagsetest võitlustest. Püüame siiski edasi anda noorematele kolleegidele üldpildi tolaeagsest tegevusest.

Toimetus.

1905. aasta eel

Trükitöölise liikumine hakkas jõudsalt kasvama peale talupoegade orjusest vabastamist (19. veebruaril 1861. a.) Trükitööde alal oli rohkem nõudmist kontoriraamatute, arvet, plankettide jne. järele. 1897. aastal loeti Venemaal poligraafia alal töötajate arvu 52.175 peale.

Tööaeg sel ajal (70—80 aastate ümber) 14—15 tundi päevas. Noorte tööaeg oli sama, kui täiskasvanuil. Kuigi trükitööstus oli äärmiselt lõhestatud, olid trükitöölised esimesed, kes asusid võitlusesse oma töö- ja palgatingimuste parandamiseks.

Esimene aktsioon sündis 1900—1903. aasta vahel Lõuna-Venemaal. 1903. a. septembris puhkes esimene streik Moskvas, kus 63 trükikoda 6000 töölisega panid töö seisma. Streiki juhtis põrandaalune trükitöölise organisatsioon: „Moskva trükitöölise liit töötingimuste parandamiseks“.

Trükitöölise ametiühingud enne 1905. a. olid illegaalsed ning politsei ja shandarmeeria näitasid äärmist tagakiusamist liikumise vastu.

1. revolutsiooni aastad 1905—1907

1905. a. revolutsioonis olid trükitöölised esimesed võitluses monarhistliku korra vastu. 1905. a. septembris puhkes üldstreik, mida juhtis „Kivitrükkijate ja trükitöölise nõukogu“ nimeline organisatsioon. 17. oktoobri manifestiga muudeti organisatsioon seaduslikule alusele. Nii Petrogradis (Leningrad), Moskvas, Harkovis ja teistes linnades olid trükitöölise organisatsioonid esimesteks tööliste nõukogude (sovjet) organiseerijaiks Venemaal. Petrogradi töölisnõukogu asus kohaliku trükitöölise ühingu ruumes, kus teda ka politsei areteeris. Detsembrirahutuste järele olid organisatsioonid sunnitud uuesti põrandaalla minema. 1906. a. sulges politsei Moskva ametiühingu. Ettevõtjate ja politsei katsed töölisi lõhestada, jäid siiski tagajärgeta ja trükitöölised pidasid endi vahel sidet.

1907. aastal korraldati Helsingis ülevenemaaline trükitöölise põrandaalune konverents. Seal valiti keskkogu. Sel ajal oli organiseeri-

„Isvestija“ trükikoha hoone Moskvas

tud 80 ühingut 29.197 töölisega olemasolevast trükitöölise arvust (60.225).

Ametiühingud olid korraldatud alade järele. Juhtijaskond täitis oma kohuseid tasuta. Poliitiliselt olid trükitöölised sotsiaaldemokraadid. Enamiku organisatsiooni juhtisid vähemlased, ainult mõned linnad olid enamlaste juhtida.

1905. ja 1907. aastate vahel õnnestunud aktsioonide tagajärjel läks korda tuua parandusi töötingimustesse. Palk oli 34,7 rubla kuus (1900. a. oli 24,7 rubla). Tööpäev lühendati 9 tunnile, mõnes töökojas aga ka 8 tundi.

Kahe revolutsiooni vahemikul 1908—1916

Esimese revolutsiooni mahasurumise järele tärkas ellu äge reaktsioon. Kõik tööliste ette-

**Trükitöölise puhkekodu Lõuna-Venes
(Sotschis)**

võtted suruti halastamatult. Ettevõtjad organiseerisid enda liitu ja kaotasid tööliste antud õigused ja parandused. Paljudes linnades korraldati lokaute. Palgad suruti jälle alla, tööpäev pikendati. Töötute arvu suurendati. Naiste- ja lastetöö, kui odavam, võeti üldiselt tarvitusele. 1908. a. konverentsist osavõtnud trükitöölised naissaadikud rääkisid oma rasketest tingimustest. Oma nõudmistele esitamiseks ja kaitseks puhkes 1912. a. kohtadel jällegi laiaulatuslik streik.

1912. aastal sõlmiti Bakus esimene kollektiivleping. Kui algas sõda, siis olid trükitöölised juhitud sunnitud põranda alla minema. 1914. aastal asutati illegaalne Petrogradi trükitöölise liit, kelle mõju trükitööliskonnale oli suur. Selles organisatsioonis oli 2—3000 Petrogradi trükitöölise liit, kes tasusid korralikult oma liikmemakse. Nendest summadest toetati streikijaid ja toetustvajavaid. Liidul olid igas tööstuses saadikud. Peale keskliidu olid veel ringkondlikud organisatsioonid. Nii, näiteks, ühe trükikoja tööliste streikisid 1916. aastal 3 kuud. Streik sündis illegaalse ametiühingulise organisatsiooni juhtimisel ja toetusel. Streik lõppes tööliste võiduga.

1916. aastal asutati seaduslikult registreeritud trükitöölise liit. Sõda aitas palju halvendada trükitöölise palku. 1913. a. oli see 35,56 rubla, 1916. aastal — 32,42 rubla.

Töölised võitlesid kohtadel osaliste majanduslike streikidega, mis enamikus lõppesid võiduga. Liitu juhtisid tolalajal enamlased, kes

võitlesid töölisgruppide vastu, mis asutati sõja-tööstusekomitee poolt. Nende gruppide ülesandeks oli, suurkanaluse algatatuna, kindlustada tagala kaitset ja armee paremat varustust.

Ühendust suurlinnade ja provintsi vahel peeti peamiselt liidu ajakirjade kaudu. Kuigi trükitöölise vastu tarviti repressaalid, ilmusid nende lehed katkestamata. Peale Moskva ja Petrogradi, ilmusid ajakirjad ka Saratovi, Harkovi jt. linnade liitude juures.

Veebruari revolutsioon ja kodusõda

1917. a. järele asutati Petrogradis, samuti ka teistes linnades legaalsed trükitöölise ühingud. Nad organiseerisid kiirelt 80—90—100 protsenti kohapealsetest trükitöölisest.

Puhkes uuega hooga võitlus majanduslike ja õiguslike tingimuste eest. 8-tunniline tööpäev viidi sisse, palk kõrgendati ja ettevõtjatega sõlmiti kollektiivlepingud.

Revolutsiooni arenemisel moodustati produktsiooni säilitamiseks *tööliste kontroll*. Selle ülesandeks oli ettevõtja järele valvamine kaubatehingute tegemisel. Majanduse haarasid endi kätte ikka enam tööstuse nõukogud ja kontrollkomisjonid, olles tee ettevalmistajaks tööstuste täielikuks üleminekuks rahvamajandusnõukogu alla.

1917. a. detsembris kutsuti kokku 2. ülemaaline trükitöölise ühingute konverents. Seal oli esitatud 57 organisatsiooni. 81.645 osavõtjaga. Konverentsi enamuse moodustasid vähemlased.

1918. a. asutati Moskvas *punaste trükitöölise liit*. Ühingud läksid enamikus vähemlaste juhitud organisatsioonist punasesse liitu üle.

Selle liidu kongressi peeti 1919. a. mais Moskvas. Seal oli osavõtjaid 36 organisatsiooni, kes esitasid 56.222 liiget. Saadikutest olid 79 kommunisti, 4 parteitut ja 1 vähemlane. Sel kongressil valiti keskkomitee.

Sellest ajast peale oli kaks keskorganit: vähemlaste „iseseisev“ kesknõukogu ja enamlaste keskkomitee. Viimane oli tugevam.

Augustikuul 1919. aastal kutsuti kokku 2. kongress, millest võtsid osa mõlemad voolud. Sel kongressil asutati ühine keskkomitee.

3. kongress peeti 1921. a. Siin oli kõne all juba majanduslikud küsimused. Selleks ajaks olid juba 1573 tööstust natsionaliseeritud, teised olid veel eraettevõtja kätes. Kongress otsustas ka need sisselülitada. See aitas palju kaasa sõja läbi kannatanud tööstuse uuesti ülesehitamiseks. (Jürgneb).

Meie organisatsioonidest

Vanade mälestuste korjamistööle

ÜLESKUTSE

Tallinna Trükitöölaliste Ühingu kultuurtoimkond pöörab kõikide ametkaaslaste poole palvega, saata temale ülestähendusi oma tähtsamatest elamustest ja juhtumistest trükitöö alal. Niisamuti ka anekdoote ja nalju, mis seoses ametalaga.

Kirjeldada võiks töökoja ruumidest ja tööabinõudest, uute masinate esmakordsest tarvituselevõtmisest trükikodades. Sellest, millist muudatust ja ärevust nad tekitasid, sageli harjumatusse tõttu ka naljakaid juhtumeid luues. Mõnesuguseist kombeist ja traditsioonest, mis nüüd kadumisel või kadunud. Pere-meeste suhtumisest sellidele ja õpilaste kohtlemisest sellidest. Palju huvitavat pakuvad kokkupuuted tähtsamate tegelastega, nagu Kreutzwaldi, Jannseni, Jakobsoni, Juhan Liivi, K. Pätsi, J. Tõnissoni, M. Martna, E. Wilde ja teistega.

Kõik andmed tuleksid võimalikult õieti üles märkida, et kirjutaja ajaloo ees valedikuks ei osutuks. Kirjutusis ei tohi kalduda pikkadesse, venivaisse seletusis, mis loo tuumakuse hävitavad ja asja vesiseks ja igavaks teevad. Kõik lühidalt ja selgelt.

Toome siin näiteks ühe loo vanalt veteraanilt A. Serbenilt. Lugu on juhtunud Tartus noore Laakmanniga, kes Saksa- ja Prantsusmaal oma oskuste täiendusmatkalt tagasi jõudis, teiste sellide ees oma suurest tarkusest kiidelnud.

„Ühel esmaspäeva hommikul ei ilmunud masinameister tööle ja kui otsimisedki tagajärjetuks jäid, asus härra Laakmann ise trükkima. Kell 9, kui vorm trükivalmilt masinas, palus toatüdruk noorhärja einetele. Selle aja sees tõmbasid sellid vormi masinast platile. Poole tunni pärast ilmus noorhärja heas meeleolus ja vormi enam vaatamata, käskis mehi kohe kiiresti vântama hakata ja asus ise peale panema, et demonstreerida oma kiirust. Kui üks külg läbi oli trükitud, läks ta poognaid ümber lööma ja leidis hämmastusega, et need kõik valged olid. Sellide naeru

all: „Kas Pariisis ikka nii trükitakse!“ kadus mees, ega trükkinud ise enam millalgi.“

Kõik ülestähendused tuleksid märkida ühe neljandik kirjutuspoognale, et neid oleks võimalik kokku kõita ja kui väärtusline vanavara alles hoida T. T. Ü. raamatukogus. Pikkamööda võiks sealt mõnda trükki toimetada, nagu näiteks naljad ja anekdoodid, millele juba laiemat lugejaskonda võiks loota. Sarnane materjal oleks rikkalikuks allikaks neile, kes kord eesti trükitööstuse ja tööliste üle ajaloolikku ülevaadet tahaksid kirjutada. Mida kauem meie viivitame, seda enam läheb kaduma — kustub inimeste mälestusest, kustuvad ka inimesed ise, sellep. kohe tööle! Kõik kirjutised palume saata ühes nime ja aadressi lisamisega aadressil: Tallinna Trükitöölaliste Ühingu, Tallinn, Lühikejalg 6—2, kultuurtoimkonnale.

Amanda Klaan,

laduja Riigi trükikojas, pühitses oma 25. a. ametijuubelit 2. mail s. a. Juubilar algas õppimist Kalla trükikojas, Tallinnas. Peale õpeaja lõpetamist sõitis Leningradi, kust tagasi tuli Eesti iseseisvuse algupäevil. On olnud

vahetpidamata Tallinna Trükitöölise Ühingu üks aktiivsematest liikmetest. Riigi trükikoja juhataja poolt annetati juubilarile ümbrik ja kaastöötajailt väärtuslik mälestus. Omalt poolt soovime juubilarile palju õnne ja raugemata sitkust ühises võitluses meie parema tuleviku saavutamiseks.

J. K.

Tallinnast

Liikmete juurekasv

kestab. 27. aprilliks võeti juure 20 uut liiget. Seega endistega kokku 362.

Helsingi trükitöölised

kavatsevad eelolevail Nelipühil külla tulla Tallinna ametvendadele. Kultuurtoimkond teeb praegu eeltöid külaliste vastuvõtuks.

Haapsalu usaldusmeheks

määrati juhatase poolt A. Römmel.

Väike-trükikodade koosolek

peeti 2. aprillil, millel refereeris A. Offebach. Ihmunud olid peamiselt Roosilehe trükikoja töolistest, milledest mõned astusid ka liikmeks.

Bridshiringile toetust

määrati 10 krooni uute mängukaartide ostmiseks.

Usaldusmeeste koosolekud

peeti märtsis ja aprillis 4 korda. Aruannetest selgus, et Beilinsoni trükikojast võeti juure 1 liige. Ka „Päevalehe“ kuulutusosakonnast on 1 liige juure tulnud. „Ühiselus“ on tööd rohkesti, 7 liiget on juure tulnud. „Päevalehe“ litograafia osakonnas on usaldusmeheks määratud Elmar Jänes. Riigitrükikoja aruandest selgub, et sealsetest 200 trükitöölisest on organiseeritud ainult 35. Ratasepa trükikojas on 15 trükitöölisest organiseeritud 9.

T. Trükitöölise Ühingu meeskoor alustas tegevust

Soome ametvendade küllatuleku puhul oli kokku kutsutud laulumehed 16. aprillil k. s. Koori juhiks palgati end. trükitöölise koorijuht organist hra M. Laurimaa.

Koorivanemaks valiti A. Totsas ja abideks E. Juhkov ja E. Liibek. Kooriliikmeid on registreeritud 32. Muuseas võib nimetada, et meie parimad lauljad, nagu A. Larin, A. Gorjatsev, A. Janson, E. Oss jne. laulukoori asutajad on.

Ainult I bassi lauljaid registreeriti vähe. Palutakse seltsiliikmeid, kes laulavad I bassi, endid teatada kultuurtoimkonnale ehk koorivanemale. Lauluproovid on pühap. kl. 12—2 ühingu ruumides.

Ühingu uus juhatus

Peakoosoleku poolt valitud uus juhatus jagas oma ametid järgmiselt: esimeheks A. Rebane, abiks R. Kala, sekretäriks J. Kurvits, abiks Linneberg, laekuriks A. Schönberg, abiks A. Leekar ja varahoidjaks J. Tõnisson.

Uusi raamatuid tellitud

Raamatukogu täiendamiseks telliti K/ü. „Looduselt“ Nobeli laureaate II sari ja E. Kirjastuse Kooperatiivilt „Põhjamaade romaane“ kokku 35 krooni suuruses.

Tartust

Tartu ühingu spordiring

korraldas teisel Ülestõusmise pühal „Bürgermusse“ saalis oma iga-aastase kevad-peo, misugune andis spordiringile hea ülejäägi.

Üldiselt on leidnud spordiringi peod oma peres hea vastukaja.

ametiühingud

E. T. Keskliidust

Keskliidu nõukogu

19. märtsil peeti Keskliidu nõukogu. Trükitöölise liit oli esindatud 2 nõukogu liikmega — J. Kurvits ja J. Saar.

Nõukogu koosolekust võttis osa 45 saadikut, kestes üle 8 tunni. Nõukogu kinnitas aruande, mille järele praegu on Keskliidul umbes 10.200 liiget. Keskliidu juhatusliikme Jõulu kohta võeti otsus vastu, milles mõistetakse hukka ta tegevus kollektiivlepingu vastu võitlemisel.

Rahaline aruanne bilanssiga Kr. 8.614,50 kinnitati, samuti ka eelarve 1936. a. peale Kr. 7.700,0.

Organiseerimisküsimuse all võeti eitav seisukoht metallitöölise ametiühingu kohta põhikirja muutmise küsimuses. Nimetatud ühing oli põhikirja muutnud, mille alusel liige saab hääleõiguslikuks alles peale 2 aastat kandidaadiks olemist. Selline kitsendus loob tõke metallitöölise organiseerimise alal.

Nõukogu koosolek oli kohati äge üksikute sõnavõtude puhul, kuid ilmestus selgesti, et ametiühingud on tõusu joonel ja püüavad kõik teha segavatest teguritest vabanemiseks.

Meremehed

on alustanud palgavõitlust. Sellekohane esildis tehti tööandjaile teatavaks. Arvatavasti läheb küsimus töötulide lahendamise komisjoni.

Tekstiitöölised

on eduga organiseerinud Narva, Sindi ja Tallinna käitisi. Narvas on umbes 800, Sindis 600 ja Tallinnas 600 liiget, seega praegu paarituhande liikme ümber ametiühingus.

Tartu kivitöölised

ilmutavad tugevat aktiivsust, eriti Peipsi ääre organiseerimisega. Töölisi on koondatud juba üle 1000.

Ametiühingutes üle 10.000 liikme

Eesti ametiühingulisse liikumisse on tulnud uus hoog. Eriti avaldub see viimaste aastate jooksul, kus liikmete juurekasv on tõusmas pideval joonel. Allpool avaldatud arvud tõestavad seda väidet:

1930. a.	5275	1933. a.	4873
1931. a.	5522	1934. a.	5028
1932. a.	6129	1935. a.	7400

Need arvud käivad ainult nende liikmete kohta, kes on oma liikmemaksu maksnud. 1933. a. oli töötuid (liikmemaksu mittemaksnud) 1800, 1934. a. — 1758. 1935. a. ei ole neid üldse arvestatud. Kokkuvõtte järele 19. aprilliks 1936. a. oli liikmete arv tagasihoidlikult võttes ca 10.200.

Välismaised keskused

Kongress peetakse varem

RTS (Rahvusvaheline Trükitöölise Kutsekretariaat) on otsustanud pidada oma kongressi 24.—27. augustini, seega varem, kui oli teatatud eelmises „Trükitöölise“ numbris.

Kutssekretariaadi kassaseis

näitas tulu 29.556.57 ja kulu 26.000.95 schv. franki. Seega 1935. a. ülejääk 3.551.62 schv. franki.

Kutssekretariaadist

27. märtsi koosolekul olid arutusel järgmised küsimused:

Üks liit pööras seisukohaga venelastega sidemesse astumise asjus. Juhatus ühines sellega. — Suur grupp ühe maa liidust soovis ühendusse astuda teise maa illegaalse grupiga. Juhatus soovitas sellele liidu poole pöörata. — Luksemburgi liit teatas kirjalikult, et ta on nõus rahvusvahelist kongressi korraldada oma maal. — Rahvusvaheline tööbüroo informeeris 40-tunnilise töönädala asjas, mis võeti

teadmiseks. — IGB kutsus kokku Londonis kutssekretariaatide nõupidamise, millest osavõtma volitati Londoni liidu esitajat. — Üks poliitiline noorsoo grupp pööras toetuspalvega, milline palve jäeti rahuldumata sekretariaadi rahalise olukorra tõttu. — Hollandi kollektiivlepingu informatsioon võeti teadmiseks. — Norra trükitöölise õnnestunud kollektiivlepingu sõlmimise informatsioon võeti teadmiseks. — Otsustati esitaja saata VII rahvusvahelisele ametiühingute liidu kongressile Londonis. — Arutati muid tähtsamaid küsimusi.

Rahvusvahelise kutssekretariaadi liikmemaks määrati 1936. a. kindlaks 0,25 Schv. frangile (30 senti) liikmelt.

RAL'i koosolekust

12. märtsil peeti Pariisis rahvusvahelise ametiühingute liidu juhatusel koosolekut.

Juhatus saatis protest-telegrammi Genfi Locarno lepingu murdmise pärast Saksamaa poolt. Juhatus leiab, et riigid peavad kinnipidama sõlmitud lepingutest, mis tagavad üldjulgeoleku.

Selle tahte väljenduseks kutsuda juhatus kõigi maade ametiühinguid korraldama koosolekuid, millel teravalt hukka mõistetakse rahu häirijaid ja inimlikkuse vaenlasi.

* Rahvusvahelise ametiühingute liidu korraline kongress astub kokku 8.—11. juulil Londonis. Sel kongressil tuleb arutusele ka 40-tunnilise töönädala sisseseadmine küsimus tööstustes.

Ametiühingud rahvusvahelisel

Fašismi saabas on mitmel mail allasurunud ametiühingulised liikumised rahvusvahelises ulatuses. Siiski on veel ametiühingute rahvusvahelises keskuses liikmeid 8.216.165 26 maa organisatsioonist. Suurimaks liikmete arvult osutub Briti — 3.388.810. Rootsi — 653.331, Tšehhoslovakkia — 620.000, Belgia — 605.000. Prantslased esitavad 343.670 ja Hollandi 300.443 liiget.

Rootsi ametiühingutes on liikmete arv tõusmas 700.000. Norra ametiühingud otsustasid ka liituda rahvusvahelisse keskusesse, tugevndades rahvusvahelist liitu 180.000 liikme võrra.

Kaitseisukorra seaduse täiendus

Vabariigi valitsus on täiendanud kaitseisukorda määrusega, millega on õigus tagandada ametist organisatsioonide juhtivaid instantse, ilma et organisatsiooni selle tagajärjel suletaks.

simus kerkib, kas sobib selline mees ametiühingulisse liikumisse, kui ta võitleb kollektiivlepingute vastu, mis on tööliiskonna alaliseks nõudeks.

Kinnitussumme vähendati

Viimasel kinnitüsühisuse tariifide määramise komisjoni istungil alandati trükitööstuse pealt nõuetava kinnitumaksu protsendi 5 pealt 3 peale, kuna trükitööstuses on võrdlemisi vähe õnnetusjuhtumeid esile tulnud. See oli võimalik seetõttu, et tööstused on suuremat rõhku pannud õnnetust ärahoidvatele kaitsevahenditele.

Möödunud kuu tähtsamaid sündmusi

— Sindi ja Balti puuvilla vabrikute töölisele tösteti palku 6—11,5% võrra. Sellekohase otsuse tegi töötülde lahendamise komisjon.

— Uus sotsiaalminister O. Kask asus 1. aprillist sotsiaalministeeriumi juhatajana.

— Lorupi klaasivabrik alustas töötüli, mille anti töötülde komisjoni lahendada. Töölised nõuavad palgakõrgendust.

— 2 Sindi tekstiilmeisterit — välismaalast saadeti Eestist välja. Põhjuseks nende vaenulikkus riigile ja rahvale.

E. Töölisspordi Liidu 7. kongress

peeti 5. aprillil 1936 Tallinnas. Liidu aruande järgi kuulus liitu üle 600 liikme 17 osakonnast. Kongressil oli rohkesti sõnavõtmiisi, kuna osa esindajaid ei tunnustanud liidu juhtimist töölissportlikust tegevusest eemalseisjate isikute poolt. Ülekaal oli siiski viimastel ja nii konstrueerus liidu juhatus uutest inimestest. Liidu esimeheks valiti A. Oinas (praegu Järvakandi klaasivabriku direktor), ülejäänud suuremalt osalt „Leegist“ ja „Hermesest“. Aktiivsetest osakondadest, Tallinna Töölisspordi ühingust ja „Rünnakust“, valitud liidu juhatusel liikmed panid oma kohustused maha.

Piibel võidutseb

Briti piibliseltsi juhtiv tegelane seletas, et Saksamaal on piibli läbimüük tõusnud 153.483 peale; Hispaanias müüdi samal ajal 20.000. Piibliselts on varustanud piiblitega nii Mussolini kui ka Abessiinia neeguse sõjavägesid. Suurim läbimüük oli Hiinas, kus läbimüük tõusis 400.000 võrra. Trükitöö, mis võib hoobelda suurima väljaandega!

Balti puuvillavabriku töölised nõudsid 30% palka juure. Töötülde lahendamise komisjonis, kuhu konflikt sisse anti, tehti eksperdide najal kindlaks, et vabrik on suuteline maksta selle palgakõrgenduse. Komisjon määras siiski kõrgendust 6—11,5%-ni.

Töölised küsivad õigusega: mil alusel seda tehti. Kui vabrik suudab maksta nõutud kõrgendust, kuis komisjon tegi sellise alandatud kõrgenduse. Veel enam seetõttu, et samal ajal vabriku direktoritel on ligi 3.000 kroonilised kuupalgad, mis on enam kui vabariigi esimese kodaniku — riigivanema — palk.

Hiljuti peeti töölisspordi kongressi. Mõned kongressi saadikud esitasid ettepaneku, töölisspordi massiliseks muutmiseks, kaasaarvatamata ametiühingutes asuvad spordiosakonnad. Huvitavaks seisukohaks muutus A. Oinase, B. Eilmani, E. Joonase ja teiste sõnavõtt, kes lükkasid sellekohase esilduse tagasi. Kõrvaltvaatajale on see arusaamatu, miks lükati seesugune positiivne ettepanek tagasi. Asjasteadjale on aga selge: Ülalmainitud härrad kartsid uute töölissaadikute juuretulekut, mis lõpetaks selliste esitajate hegemonia liidus. Sellega oleks aga kadunud viimane kants, kus need härrad võivad veel esimest viiulit mängida.

Järvakandi klaasitehase direktoriks määrati A. Oinas (E. Töölisspordi liidu esimees). Samas käitises algatasid töölised töötüli, nõudes palka juure. Direktor peab kaitsma käitise valdajate huvi, seega töölise nõudmistest vastu seisma. Eks siin peaks selgus tulema, kelle poolt direktor seisab, kas töölise või tööandjate poolt. Meie kaastundmus direktorile erapooletu vormeli leidmiseks!

Eesti Nahatöölise Liidu sekretäriks määrati R. Jõulu. Samuti on ta ka E. Töölisühingute Keskliidu juhatusel liige. Omal ajal, kui Tallinna nahatöölised võitlesid kollektiivlepingu eest, oli Jõulu meestest, kes püüdis igalepoole kollektiivlepingut sisseviia. Viimastel Tallinna haigekassa volinikkude koosolekul raius sama mees teenijate kollektiivlepingu vastu, aidates seda läbikukutada. Kü-

Tehnilised uudised

Ladumistehnika kiirendamisest

Nõukogude Venes ilmus Novtsherskaski laduja Aleksei Kartunovi sulest brošüür „Kuidas ma laon“.*) Selles raamatukeses selgitab laduja, kel 23-aastane töösus seljataga, kuidas ta saavutas oma kõrge ladumisnormi (7 tunniga 31.600 tähemärki).

Põhialustena näeb autor järgmist:

1) Ükskõik, missugusele laiusele teksti ladudes, võtan ma mitte alla 3—4 punkti paksuse jooniku. Kahepunktisel on omadus vetruda: asetades tähte joonikule, kukub see tihti küljeli, see aga pidurdab tööd.

2) Käsikiri tuleb kokku panna ja asetada ladukastile nii, et see ei segaks suurte tähtede võtmist. Käsikiri tuleb asetada ikka kasti keskusest vasemale.

3) Tähte tuleb võtta ikka peast ja võimalikult nii, et signatuur jääks väljapoole; kõik selleks, et tähte käes mitte pöörata. Tähte tuleb asetada vaikselt, ilma joonikule löömata.

4) Töötada tuleb külmavereliselt. See on tähtsamaks aluseks ladumistöö.

5) Kui tähte võetakse parema käega, siis vasak käsi rivikuga tuleb paremale käele võimalikult lähemale tuua. See väldib parema käe üleliigseid liigutusi.

6) Ladumiskasti juures tuleb sirgelt seista, kehal ei tarvitse teha üleliigseid liigutusi.

7) Asudes ladumisele, tuleb enne käsikirja lugeda. Paljud ladujad loevad 1—2 sõna. Lugada tuleb 7—8 sõna, see tõstab kiirust. Viimaste sõnade ladumisel vaadeldakse kiirelt käsikirjale, tuletatakse veelgi järgmised 7—8 sõna ja nii kogu aeg.

8) Riviku täissaamisel ja võttes välja ladu, ei tule unustada viimast lõpetamata lauset. Algades uut ladumist, väldib see käsikirja asjatut silmitsemist.

9) Rea valmisladumisel tuleb see kontrol-

lida. Kontroll teostatakse ajal, mil rida lülitatakse suluritega. Heal tahtmisel saadakse puhas korrektuur.

10) Töö ajal ei tule tähelepanu pöörata kõrvalistele toimingutele ja jutuajamisele. Kogu tähelepanu on pööratud ladumisele.

* * *

*

Siin ei ole Ameerikat leitud. Seda nõuavad ladujalt kõik meie faktorid Eestis. Aga lõppude-lõpuks sellisel ladudes on inimene automaat. Sarnast ohvrit võib kanda see tööline, kes saab väärilisel palka, mitte aga 60—80-kroonilise kuupalga saaja. Teiseks peab-siin olema tõukeks tööroòm — seda, meil trükikodades halbade tingimuste tõttu, on raske tööliselt nõuda.

Masinaladujate väljaõppeaeg

Enamikus maades on ettenähtud 13-nädalaline väljaõppe aeg, Prantsusmaal nõutakse 34 nädalat. Mõistagi peavad masinaladujad ka käsiladumise välja õppima. Meil Eestis on ette nähtud 3-aastane õppeaeg. Siin ei nõuta aga enam käsiladuja kutseoskuse lõpetamist, vaid ainult vajalikke eelteadmisi.

Ladumasina normid

Enamikus maades on ladumasina (lino- ja intertype) normiks tunnis 6000 tähte. Luxemburgis on see 6200, Rootsis 6500, Tšehhoslovakkias 6400, Belgias 5000, Prantsusmaal 4500, Islandis 5500, Lätis 5200, Rumeenias, Hispaanias ja Ungaris — 5000.

Ka monotypel töötades maksavad samad normid, alla 6000 tähte töötavad ainult Rumeenia ja Ungari ladujad. Kõrgemat normi teevad Belgia, Prantsusmaa, Luxemburg, Rootsi, Schweitsi ja Tšehhoslovakkia. Huvitav on tähelepanna Prantsusmaad, kus monotypel nõutakse kõrgemat normi kui teisel ladumasinal.

*) A. П. Каргунов: «Как я набираю». 1936. а.,

VALITMAIN ringvaade

Luksemburgi trükitööstusest

Suuremaks probleemiks oli Luksemburgis kahe erinenud trükitöösturite organisatsiooni liitumine. Lõhe tekkis juba 1929. aastal, kus osa trükitööstureid ei tunnistanud enamuse soove ja lahkus ühisest organisatsioonist. Edaspidised läbirääkimised nende liitumiseks ei annud tagajärgi. Alles nüüd on küsimus arenemas soovitud suunas. Kokkuleppes on võimaldatud neile tööstureile organisatsiooni liikmeks küll mitte olla, kuid nad peavad kinni pidama organisatsiooni poolt maksmapandud tariifidest. Sama maksab ka nende trükitöölise kohta, kes ei kuulu trükitöölise organisatsiooni. Vahetalitajaks on ellu kutsutud „Tariifikogu Luksemburgi trükitööstuses“. Selle ülesandeks on moraalilise ja materiaalse hvide kaitses trükitööstuses niihästi trükitöölise kui ka trükitöösturite hulgas. Trükitöödele on töötatud välja eriline hindade tabel, millest trükitöösturid on kohustatud kinni pidama. See tagab trükikodade korralikku töötamist. Organiseerimata trükitöösturid ja trükitöölised on kohustatud maksma sellekohased maksud tariifikogule.

Nendest nõuetest kinnipidamiseks on trükitöölise ja -töösturite organisatsioonid kokku leppinud järgmiselt:

Kõik eksimused kokkuleppe rikkumises jäävad tariifikogu lahendada.

Tariifikogu määrab kindlaks kokkuleppe rikkujate karistumäärad.

Kui tööstur siiski ei taha kokkuleppest kinni pidada, siis kohustab seal töötav personaal selle kinnipidamist nõudma.

Kui mõni trükitöölise tariifikogu ameti poolt nõutud seisukoha kaitsmisel tööta jääb, siis kohustavad nii trükitöölise kui -töösturite organisatsioonid tööta jäänud toetama minimaalpalga suuruses. Kui aga teises tariifist kinnipidavas tööstuses on võimalus temale tööd anda, siis töötu on kohustatud selle vastu võtma.

Töölised ja töösturid, kes tariifidest kinni ei pea, heidetakse tariifikogust välja.

Kui tööline ei maksa liikmemaksu, siis ei leia tema tööd tariifitruu trükikojas.

Samuti ei võeta neisse trükikodadesse tööle õppinud töölisi, kes ei vasta õpilaste väljaõppe tingimustele.

Kui need nõuded teatavaks tehti, registreerisid end kõik mitteorganiseeritud trükitöölised. Ka need trükikojad, kes seisid senini väljaspool trükitöösturite organisatsiooni, alistasid sellele otsusele. Ainult üks firma 2 töölisega ei ole seda otsust veel aktsepteerinud. Seega jääb oodata ainult uue korralduse tege likku elluviimist.

Austriast

* Arvestades katastroofilise kassa seisukorraga, oli tasalülitatud trükitöölise organisatsiooni juhid sunnitud vastuvõtma liikmeks neid trükitöölisi, kes 1934. a. veebruari revolutsiooni tõttu oma maksud seisma panid. Nüüd lubati neile liikmeile maksta ainult 13 sissemaksu, kusjuures omataks kõik vana liikme õigused.

Selleks avaldati järgmine üleskutse trükitöölisele:

„Ärge laske end segada poliitiliste põrandaaluste ässitusest. Tagasi trükitöölise ametiühingutesse!“

Kui halb on olukord, näitab kassa aruanne. Seal selgub, et olemasolevate liikmete liikmemaksu on kahekordseks tõstetud. Ja siiski kassad on hädaohus, mistõttu tuleb apelleerida endiste vabaametiühinglaste — trükitöölise poole.

Veel kord näide, kuivõrd tihedalt on seotud vabaametiühinglased Austria tööliskonnaga.

* Toome väljavõted tasalülitatud Austria ametiühinglaste ajakirjast „Der. Gewerk-schaftler“. See ajakiri on sunduslik kõigile liikmeile.

„Õnnetusjuhtude arv näitab tõusu 1934. aastal 12%. Sellest on 133 juhust surmaga lõppenud.“

„Viini 2. tööstusraioonis töötab ligi 40% ettevõtteid lühendatud tööajaga. Ühes masinatehases oli aasta keskmine 24 tundi nädalas.“

„Ei peeta seaduslikke nõudeid ületundide tegemisel, samuti ka öötöös, pühapäevarahu pidamises jne.“

„Väiksed ettevõtted ei pea puhkeaja lubadusest kinni.“

„Palgad on endised, nagu eelmisel aastal. Märgata võib püüdu palka alandada. Siiski lühitöö on palgade taseme viinud juba niigi madalale.“

Need on tasalülitatud ametiühingute saavutised.

* Austria paberivabriku trust on tõstnud paberihinnad (ligi 90 protsenti), milline asjalu on tekitanud tugevat protesti trükiteösturite seas. Selle all kannatavad muidugi trükiteod, samuti ei võida selle hinnakõrgendamisest riik. Nagu andmed näitavad, on paberiväljavedu välismaale läinud tugevasti tagasi, kuna sissevedu on tõusnud. Trükikojad on nõus leppima 20—30 protsendilise kõrgendamisega, mille üle käivad praegu läbirääkimised.

Argentiinast

* Möödunud aastal puhkes Serra Hnos trükikojas streik. Streik puhkes firma katsetuste vastu palga- ja töötingimusi halvendada. Ametiühingute liit püüdis streiki lahendada, kuid tagajärgedeta. Streigivad põhimiselt masinaladujad.

Belgiast

* Invaliidide toetus tekitab muret. Kõne alla on võetud toetuste vähendamine. 1931. a. oli invaliide 177, nüüd 423. Liikmete arv on samal ajal langenud 5.655 pealt 4.722 peale. Paljud ühingud soovivad selle asemel liikmeksu kõrgendamist. Küsimus tuleb 10. mail lahendamisele.

Hollandist

* Tööandjate ja töövõtjate vahelised läbirääkimised näitasid selgelt, et trükiteosturid tüürivad palga- ja töötingimuste halvendamise poole. Uues lepingus tahetakse alandada nii masina- kui ka käsiladujate palku. Seisukoha võtmiseks uute tariifide asjus korraldab liit liikmete vahelise hääletuse, mis otsustab tariifide edaspidise püsimise.

Inglismaalt

* Inglise trükiteosturid on olude sunnil alanud ühiste töö- ja palgatariifide välja-

töötamisele. Seda katsuvad nad läbi viia organiseeritud tööliiskonna kaudu, seega tunnustades andes trükiteosturite organisatsioonidele. Need ettevõtjad, kes ei pea maksmapandud tariifidest kinni, sunnitakse selleks kas trahvide või boikoti kaudu.

* Inglise trükiteostus on viimasel ajal tugevasti paranenud, mistõttu kriisiaja raskused on juba ületatud. Suurt tähtsust omab ka see, et Inglismaal valmistatakse trükiteod asumaadele, seega tootmisel on tublisti suurem, kui oma maa tarvidus.

Itaaliast

* Kuigi Itaalias on trükiteodete materjali muretsemine raskeks muutunud, eriti toormaterjali saamise alal, on trükiteostus, tänu sõjakonjunktuurile, veel tugevasti elustatud. Töötatakse ainult suures enamuses asematerjaliga, mis teeb trükiteodete kvaliteedi madalamaks. Riik maksab igale ilmuvale ajalehele juure. Riigitrükikoda on oma tarviduste rahuldamiseks asutanud endale paberivabriku.

Jugoslaaviast

* Kollektiivleping lõpeb 30. juunil 1936. Loota võib, et tariifid jäävad muutmata. Raskusi tekitab aga liidu püüd palku ühtlustada üle maa. Siin on lootust vastuseisu. Seepärast oodetakse läbirääkimise tulemusi, mis peavad selgust tooma ka nimetatud küsimuses.

Leedust

* Leedu uue ajakirjanduse seaduse alusel on laiendatud trükiteodetekeeldu terve maa peale. Leedu ajalehed ja ajakirjad võivad ilmuda ainult isikute väljaandel, kes valdavad leedu keelt. Sellega on püütud ärahoida teatud ringkondade mõju Leedu avalikkusele. Ajakirjade väljaandjad võivad ainult Leedu kodanikud olla ja mitte alla 24 aastat vana, omades kõik kodaniku õigused. Ajalehtede ja ajakirjade ilmumise loaandmine sünnib ainult siseministri loal.

Norrast

* Senine kollektiivleping lõpeb. Üles on seatud järgmised nõuded:

- 1) 40-tunniline päevatööpäeval ja 33-tunniline öötööpäeval.
- 2) Kvalifitseeritud tööliste palga alamääratõstmise 9 krooni võrra. Samuti ka abitööliste.
- 3) Trükikjale määratakse kindlaks teatud arv masinaid.
- 4) Sunduslik kutseoskuse nõue ja palga kindlaksmääramine õpilastele.

Prantsusmaalt

* Toulouse'is peeti 2.—5. märtsini ühendatud ametiühingute kongressi. Saadikuid oli 1.709.

Ühendatud ametiühingud võtsid enamusega aluseks vabaametiühingulised põhimõtted, kõrvale jättes kommunistide poolt esile pandud aluse.

Poliitilistest parteidest tehti end iseseisvaks, kus võitis seisukoht mitte tunnistada ühe või teise partei kandidaati.

Ühineti rahvusvahelise ametiühingute liiduga.

Seati üles ka rahvafondi ja plaanimajanduse nõuded.

Peetud kongress omab uue peatüki prantsuse ametiühingulises ajaloos.

* Elsas-Lothringis masinaladudajad pidasid 3-aastase vaheaja järele oma kongressi Strassburgis. Esitatud olid Strassburg, Metz, Colmar ja Mülhausen.

Saksamaalt

* Ikka kestva ajalehtede väljasuremise tõttu on „Mitteilungeni“ teatel praegu Saksamaal ligi 70% töötuid graafilisel alal.

* 1935. a. jaanuaris sulges suur kiirpresside tehase Frankenthal, Albert & Co ukseid, mille tagajärjel kaotasid töö 600 meest. 2. maist alates töötab seal 50 meest. Et tööstust uuesti käimapanna, selleks on Pfaltsi tööliskond appikutsunud. Nii, näiteks, korgivabrik Bender Frankenthalis lubab ühe ületunni nädalas kiirpresside tehase ülesehitamiseks.

* Üks kiri Saksamaalt: natside vastu võitlemiseks, saboteerisime meie kõik tööfrondi koosolekud ja ei lasknud end usaldusmeesteks valida. Siis, kogemuste põhjal, selgus selle taktika otstarbekohatus. Selgus, et meie peaksime, vastuoksa, minema tööfrondi koosolekuile. Seal võime küsida, millal meie töötingimused parandatakse. Küsida, miks meie palk ei makseta nädalas täielikult välja, ja miks see sünnib alles kuu lõpul. Ettevõtja teenib sealjuures palju raha, kuna ligi 1/3 meie rahast jääb tal veelgi muuks otstarbeks opereerida.

Seepärast ei ootanud meie, mil usaldusmehed koosoleku kokkukutsuvad, vaid nõudisime käitistööliste koosoleku otsekohest kokkutulekut. Usaldusmeeste kogu oli sunnitud seda tegema. Koosolekul arutati nädalapalga küsimust ja ettevõtja oli sunnitud tunnistama tööliste õigust. Juba see asi aitas ülesehitatava saksa metallitööliste liidu osakonna ka meie tööstuses luua.

Kiri on tõenduseks Saksa tööliste võitlusest enda vabastamiseks natslikust survest.

* Saksa ametlikkude andmete järele on poligraafia alal töötajate arvust jaanuaris 28.234 töötut. See arv oli detsembri lõpul 26.230. Nagu näeme, võtab tööpuudus Saksamaal tublisti juure.

Schveitsist

* Liidu volikogu koosolekul 29. veebr. olid arutusel terve rida küsimusi. Kriisi tõttu on sattunud töötute teotamise fond raskustesse. Siin otsustati ülejäänud krediitid juhtida töötute fondi. Ka invaliidide kasv oli tugevnenud, kuid küsimus ei ole veel nii terav ja seepärast lükati edasi. Kõne alla võeti veel lühitöö sisseseadmist, paljundusaparaatide rohkust ja muud küsimused, mis leidsid ka vastavates resolutsioonides lahendust.

Soomest

* Helsingi trükitööliste ühingu meeskoor pidas hiljuti oma 10-aastast kestvusjuubelit. Koor on tunnustatud Soomes, olles kõrgel tasemel. Muuseas on ta tulnud ka 1. kohale Turus peetud tööväe laulu- ja muusikapeol.

Venemaalt

* Venemaa on läinud kollektiivmaapidamise süsteemi peale. Nagu 1935. aasta lõpul koostatud andmed näitavad, oli kogu Venemaal 241.451 ühismaapidamist (kolhoosi). Kolhoosid haarasid üldse 142 miljoni ha maad. Loomi on üldse 10.331.000, sigu 3.514.000 jne. Riik on kolhoosidele muretse- nud 3.535 traktori- ja masinatejaamu. Üldse on põllumajandusse rakendatud 181.466 traktorit.

Sõnad ja teod

1935. a. jaanuaris teatas Saksa tööfrondi juht dr. Ley pateetlikult: „Selle (1935.) aasta lõpul ei ole ühtki sakslast töötä. Meie teame seda kindlalt.“

Kuis on siis nüüd lugu? Ametlik statistika 1936. a. jaanuari kohta näitab:

Töötuid	2.250.119
Haiguse puhul töötä	53.670
Hädaabitööl	162.080

Siia tulevad juure veel sajadtuhanded noori, kes rakendatud sõjaväelise iseloomuga tööteenistusse. Veel võib lugeda sajad tuhandeid neid, keda ei „tunnustata“ töötuteks. See on tõe silma puruviskamisest.

Kultuur ja trükitooline

Kõikide aegade kultuuri kandja suurim on raamat — me kätetöö. Meil' igapäevase leiva ta andja, — temast me elu on päeval ja ööl.

Pole just kerge see töö, mis meil teha, — Küll nõuab mõistust ja hoolikust, — millega loome me raamatu keha... Hing aga sees on tal kirjanikust...

Mõõtmatu suured on ta tarkuse hulgad raamatu kaudu, mis ilmale kant'; ajuenergiat määratul hulgal suurvaimud sinna on paigutand.

Austame raamatu kirjutajat, kirjanikku ja õpetlast, Gutenbergi, kui leiutajat, — trükikunsti teerajajat.

Meile ka osaks saand, tükike teha, kaasa aidata kultuuri töös: eks meie loome ju raamatu keha! Seepärast: Elagu trükitoöl!

O. K.

Lühimärkeid

* Tsaari Venemaal oli tuntud kujuks I. D. Sötin, kes suri 85. eluaastas. Tema oli tuntud peamiselt suure kirjasatjana, eriti „rahvalikkude“ raamatute alal, paisates turgu sageli miljoneid eksemplare. Tema asutatud oli ka monarhistlik leht „Russkoje Slovo“. See leht muutus tsaristliku Venemaa häälekandjaks. Kui Sötin oli pühitsenud 50-aastast sünnipäeva, siis selgus, et ta oli täiesti kirjaoskamatu. Suur äriline andekus viis teda aga vaimu levitajate kuningaks.

* Mis ajast peale on levinud postkaardid? Tema idee loojaks oli Austria professor Em. Hermann, kes tõstis küsimuse puhtpraktilisest küljest üles. „Kui palju aega peate teie raiskama kirja peale; postkaardile ei ole tarvis ümbrikku ega ka kirja sissetoppimise vaeva.“ Ja nii algas postkaardi võidukäik.

* Inimese kehas on keemikute uurimuste järgi 28 elementi. Nii on 75-kilolise inimkehas 40 kilo hapnikku, 20 kilo süsinikku, 7 kilo vesinikku, 3 kilo väävelt, 2 kilo kaltsiumi, 1 kilo fosfori. Peale seda vähemal määral igat liiki aineid, nagu natroni, kaaliumi, rauda, siliitsiumi, mangaani, alumiiniumi jne.

Kõik keemiaained, mida tänapäeval ajab taga moodne sõjatööstus! Ehk sellest ongi tingitud fašistlikkude valitsuste inimorjastamise

püüe ja vabaduste äravõtmine oma sõjaliste ülesannete edukaks täitmiseks?

* Kellele kuulub Abessiinia maa. Selle üle võetakse elavalt sõna Inglise juriidilistes ja majanduslistes ajakirjades seoses Itaalia-Abessiinia sõjaga. Maa omandusõiguse vahekorrad Etioopias on juba mitmed aastasajad muutmata olnud ja riigipatriarhaalsed kombes säilinud. Terve maa kuulub riigile. Ei ole ühtegi eramaaõigust, vaid ainult kasutadaandmine, mis korrapärase avaliku teenistusega koormatud on. Maaomanik peab kandma naturaalkohustusi riigile, mis koosnevad viljast ja loomadest. Need naturaalmaksud lähevad teiste rahvakihtide toidustamiseks. Maaomandusõiguse vahekorrad tuletavad täiesti meelde vana testamendi nõudmisi.

Veidi huumorit

Berliinis jutustatakse:

Saksa riigipanga president Schacht juures olid ühel päeval korraga ministrid Blomberg, Göring, Göbbels, Parre ja Hess, kes kõik soovisid oma vastavatele ministriumide deviise.

Schacht teatas, et riigipank sisaldab 30 miljonit diskonteeritud deviise. Iga minister aga toonitas, et ta vajab tingimata vähemalt 15 miljonit.

Schacht võttis paberi ja kirjutas:

15

15

15

15

15

Ta arvutas mõni aeg ja teatas lõpuks:

„Ja see sobib, minu härrad! Igaüks võib saada 15 miljonit.“

Uudishimulikult astusid ministrid lähemale, et vaadata, kuidas on see võimalik, kuna tal oli pangas kõigest 30 miljonit.

Schacht arvutas: esiteks parempoolne rida:

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 = 25,$$

Selle järele vasempoolne rida:

$$1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5. \quad 25 + 5 = 30.$$

„Aga härra Schacht,“ hüüdsid ministrid, „nii ei või ju üldse arvutada.“

„Ei või mitte?“ imestades vastas Schacht. „Nii arvestan ma juba kaks ja pool aastat.“

Kuulutus perekonnateadetes

Uskudes Adolf Hitleri jumalikkude ilmutust oma rahvale, oleme meie, Willi Liffert ja Liffert, sünd. Kunze, sõlminud liidu terveks eluks.

KIRJUT

maailmast

Vene tööliste palgad

Leningradi trükikoda „Petshatnõi Dvor“ maksab järgmised palku:

masinaladujad	413—491	rubla	kuus
trükkijad kiirpressil	477	„	„
käsiladujad	330—338	„	„
trükkijad rotol	465	„	„
I rotatsiooni töölised (abid)	281	„	„
II rotatsiooni töölised (abid)	213	„	„
direktorid	1000	„	„
abidirektorid	900	„	„

Hispaania ametivennad uues töös

Hispaania fashism murti viimaste valimisega. *Portela Valladaresi* valitsus astus tagasi, riigitiürile tuli rahvafront, mis koosneb vabariiklikust, sotsialistlikust, sündikalistlikust ja kommunistlikust parteidest.

Sellise valitsuse all on Hispaania trükitehnikatöölised uuesti elustunud. Nende liit — *Federacion Gráfica Espanola* — on suured edusammud teinud. Kõik osakonnad on liikmeid juurevõtnud. Hiljuti korraldatud liikmete vahelise häälletuse otsusega tõsteti liikmetele maksu, mis aitab rahalist olukorda parandada. See oligi hädaohutuse seisukorras: 1934. a. oktoobrist saadik anti töötute ja vanglates viibivate kolleegide toetuseks ligi $\frac{2}{3}$ kogu sissetulekust.

Kuna ühinemise vabadus on kättevõidetud, peetakse mai kuus korralist liidu kongressi.

Ka ajakirjanduse vabadus on jälle tagasi tulnud. Seetõttu on trükitehnikatöölised elustunud ja paljud töötud on tagasi tulnud tööprotsessi.

Jalgpalli pahe

Jalgpalli harrastamine pakub mõnelegi huvi, kuid arstid on selles küsimuses kaugeltki mitte heatahtlikul arvamisel. Ka meil harrastavad mõned trükitehnikatöölised ühingud (Tartu, Viljandi, Tallinn) jalgpalli, korraldades sellekohaseid võistlusi. Seepärast on huvitav jäl-

gida sarnase klassikalise jalgpalli maa, nagu Tšehhoslovakkia, arstide arvamusi.

„Kasvava ja luustikult väljakujunevale noorusele on jalgpallimäng hädaohuks. Jalgpalli mäng ei arenda igakülgset keha, vaid keha ise peab jalgpallimängu tehnika kohaselt välja arenema. Jalgpallimäng deformeerib keha luustiku alumist osa ja arendab välja nende osade jõulisi lihakseid. Samuti mõjub ta jalgpallimehe kehaseisu peale, tehes ettepoole kaarekujuliseks kaela ja rinnaluustiku. Selle tagajärjeks osutub ümar selg, sissevajunud rinna- ja esilekerkivad põlvenukid. Ka vaimliselt mõjub jalgpall noorusele. Ta kutsub esile alalist kallaletungi joont, mis sageli viihaga seotud. Ainult sellega on seletatav, miks jalgpallimäng sageli toores ja metsik välja näeb.“

Milline on kalleim lauluselts Saksamaal?

Saksa riigipäev. See laulab 2 korda aastas Horst Wesseli laulu ja iga liige saab selle eest 600 marka kuus. Selle koorijuhiks on multimiljonär ning omab peale selle uhke lossi ja rea mõisu ning „jahihütte“.

Kutsetehnilisi küsimusi käsitlev ajakiri

„TRÜKITEHNIKA“ Nr. 1

ilmus, ja on saada ühingute ja liidu juures.

Üksiknumbri hind 50 senti.

„TRÜKITÖÖLINE“

ilmub 10 korda aastas

Vastutav toimetaja: A. OFFENBACH.
Toimetus ja talitus: Tallinn, Lühikejalj 6—2.

Käsitöölised saamiseks tähtpäev järgmise numbrisse 20. mai.